

A NADRÁG

AMIBŐL AZ OLVASÓ MEGTUDHATJA MINDAZT, AMI BENNE VAN

Nagyobbik leányom a Kereskedelmi- és Vendéglátóipari Főiskolán végzett. Konyhatechnológiai jegyzetében olvastam, hogyan kell krumplit főzni. „A burgonyával folyékony közegben hőt közlünk. Keménységének kellő puhaságát érzékszervi vizsgálattal állapítjuk meg. Minden magára valamit is adó dolgozat tárgyának meghatározásával kezdődik. Ezt csúfolta ki Swift a Gulliver híres jelenetében, ahol a liliputi tudósok részletesen leírják az Emberhegynél talált legegyszerűbb tárgyakat: zsebkendő, bicska, stb, stb.

A nadrág elsőrendű funkciója az altest és a lábszárak védelme, illetve melegen tartása. Ez a feladat délkörfüggő. Másik funkciója a genitáliák elrejtése. Ez kultúrafüggő. A mienk ilyen. A nemi szervek láthatóvá tétele nálunk csak a legintimebb és legitim szférában engedhető meg. Különben a törvény bünteti, mint például a mutogatós bácsit, aki főleg leánygimnáziumok környékén fordul elő. Furcsa módon, mutogatós néni nem fordul elő a fiúgimnáziumok környékén, pedig jó lenne, hogy reális talajt adna a fiúk álmainak.

Vannak hivatásos magamutogatók, akik belépőjegy ellenében, pénzért mutogatják magukat a peep-showkban és a sztriptíz bárókban. A prúd szocialista országokban ez be volt tiltva. Egy nálunk is már megengedett teljesen önkéntes és nem üzleti célú formája a nudizmus, ami most is csak zárt területeken művelhető. Sajátos módon, az amúgy szigorú NDK-ban az FKK (Frei Körper Kultur), a naturalizmus engedélyezve volt, sőt meztelen nőket ábrázoló folyóiratocska is megjelent fekete-fehér fényképekkel a Playboy keleti helyettesítőjeként. Mint a Trabant az autó pótlékaként.

A nadrág szó eredete ószláv – (na gyerzsaty, fenntartani, mai orosz kiejtés használva). Különböző összetételei: úszónadrág, tornanadrág, stb. nem igényelnek magyarázatot. A rövidnadrág néha hallható az angol short formában, női megfelelője angol tükörszóval: forró nadrág.

Bugyi – a – hangfestő szó, a bugyogó kedveskedő formája.(Érthető!)

Gatya – délszláv szó. Horvátul a női bugyi: zszenszki gatya. (Borzalmas!) A gatya férfiviselet. Len- vagy kendervászonból, ünnepi alkalmakra esetleg gyolcsból szabják és a deréknál korbba húzott gatyamadzaggal húzzák össze. Általában nem színezik. Rózsa Sándor és bandája a kék színűt szerette.

Pantalló – hosszú nadrág. A commedia dell'arte egyik állandó szereplőjének, a velencei kereskedő, Pantellone nevéből. A szót a XIX. században a folyószabályozásokon dolgozó olasz kubikusok hozták, akik hosszú kordbársony nadrágot viseltek, ezt az anyagot ördögbőrnek hívták.

Bricsesz – bő térdnadrág. Germán eredetű angol szó többes számú formában. Sok szót vett át a magyar nyelv, amelyik az átadó nyelvben többes

számú forma (keksz, biblia, stb.), de mi ezt a többes-számúságot nem érzékeljük. A média szó is az angolban rendhagyó, klasszicizáló többes szám, ezért érthetetlen a „médiások” forma tudálékoskodó elutasítása.

Nagyon sok szólásban és közmondásban szerepel a „nadrág” szó a „gatyá”szóval párhuzamosan, egymással felcserélhető módon, amint az a közbeszédben is előfordul. A „nadrág” szó leggyakrabban az „ülep” szó eufemisztikus szinonimiként szerepel. A helyettesítendő „ülep” szónak igen gazdag a szinonímácsokra, de ezt itt nem idézhetem, mert a számítógép szeme szikrát hányta, és elmenne az áram. Lássunk egy-két példát a szólásokból:

- Nem szeretnék a nadrágja lenni. (El fogják fenekelni.)
- Nadrágjába szaladt a szíve. (Megijedt.)
- Felkötö a gatyáját. (Összeszedi magát.)
- Vörös nadrágot kap. (Az árulkodó gyerek – a mondás eredetét nem találtam.)
- Ő viseli otthon a nadrágot. (Az a kardos asszonyság vagy fiatal jukker, akinek papucsférje van.)
- Meg kell szorítani a nadrágszíjat. (Takarékoskodni kell.)
- Nadrágos ember. (Úri ember, városi ember.)
- Legatyásodik. (Elszegényedik – egy horvát fordító az hiheti, hogy egy nő, tette készen, leveszi a bugyiját.)
- Gatyába ráz. (Megrendsabályoz.)
- Sátorozik a nadrágja. (Tetszik neki a nő – Csurka István metaforája.)
- Kezek a nadrágvarrásra! (Vigyázzállásba!)

Az európai civilizáció, mint Vénusz, a nagy folyók habjaiból kelt ki: a Nílusból, a Tigrisből és az Eufráteszből, és az európaiaknak sem volt nadrágjuk, mint a Boticelli-féle Vénusznak sem volt Talán nem véletlen, hogy a mi civilizációnk meleg égöv alatt keletkezett, hiszen ez a klíma az emberiség igazi lételeme, hiszen a normális testhőmérséklet 36.5 C körül ingadozik. Az egyiptomiak, legalább is azok a dolgozó parasztok, akiket gürcölni látunk a piramisépítőket ábrázoló domborműveken, félmeztelenül, olyan ágyékkötőket viselnek, mint a mai csecsemők pelenkái. (Ha még létezik egyáltalán textilpelenka?) Nadrágok nem tűnnek fel a templomok falain, amelyek akkoriban képbemutató galériaként szolgáltak.

A dízelmeghajtású gőzhajó kormányosa ugyanolyan lebernyegszerű klepetusban kormányozta a hajót, amelyen mi is feleséggel luxusutaztunk a Níluson, mint hajdani elődje vagy 4000 évvel ezelőtt. Ez a galabeya látható az ó-egyiptomi faliképeken, mint amit a kapitány viselt, feltehetőleg a helybeli IBUSZ utasítására a turisták kedvéért. Maguk a fáraók is ugyanilyen, csak sokkal díszesebb galabeyában szerepelnek a reliefeken a legfontosabb

állami feladatok végzése közben, amikor, például, sajátkezűleg szúrja ki a hadifoglyok szemét. Amikor a hajónk kikötött, egy IBUSZ-girl egyiptomi jelmezben hastánc előadást mutatott be. A férfiak szeme a meghatottságtól nem maradt szárazon. Az előadás után kimentem az előtérbe elszívni egy cigarettát és láttam a művésznőt farmerben, táskával a kezében hazafelé indulni. Régebben volt olyan íratlan szabály, hogy a bábjátékban szereplő bábukat nem szabad „élettelenül” mutogatni a gyerekeknek. Bölcs szabály volt. Megöli az illúziót.

Ahogy csorogtunk lefelé a folyón, láttuk a földeken szorgoskodó parasztokat ugyanolyan galabeyában, mint amilyent a mi kapitányunk viselt. Úgy látszik ez a klepetus nem csak turistalátványossági „matyó” népviselet.

Fáraót legyező rabszolganők

A klasszikus ókori népek nem ismerték a nadrágot, hanem különböző formában magukra tekert tógaszzerűségekben jártak. A görög szobrok tanulsága szerint az atléták meztelenül versenyeztek az olimpiai stadionokban. A nőket (égieket vagy földieket) sohasem ábrázolták ruha nélkül, legfeljebb a keblek maradtak fedetlenül. A pusztai lovas nomád népek kezdték elterjeszteni a nadrág hasznos találmányát, többek között az utolsónak érkező, kalandozó magyarok. Tehát levonhatjuk a következtetést, hogy hazánkfiak nem csak a számítógépet, nem csak az atombombát, hanem a nadrágot is feltalálták, legalábbis elterjesztésében aktívan közreműködtek.

Amíg a nadrágviselet nem terjedt el általánosan Európában a férfiak is szoknyát hordtak. A római katonák, akik meghódították az ismert világ felét, szintén kis szoknyácskában ölték halomra ellenségeiket. Később látni fogjuk, – és nem az én irományom kell ennek bizonygatására –, hogy az uniszex ismét visszatért, mind a divatlapok oldalaira, mind a divatbemutatók kifutóira. Akár otthon, akár az utcán, minden nő kortól függetlenül az időjárástól

teljesen függetlenül nadrágba bújik. A nadrág megszűnt a harmadlagos nemi jellegzetesség szerepét betölteni, a hajviselettel együtt. Ha nem vagyunk biztosak a dolgunkban, az elsődleges jellegzetességeket kell kitapogatnunk, még ha ez néha pofonokkal is járhat.

A XIX-XX. század fordulóján lady Pankhurst a női szavazati jog elkötelezett harcosa, a szüfrazettek vezére (suffrage=választójog), mindenre képes volt, hogy célját elérje. Odaláncolta magát a Parlament kerítéséhez, éhségstrájkolt a börtönben, vállalta a kínos mesterséges táplálási procedúrát, kiállt a British Museum lépcsőjére és elszavalta, hogy „Rabok tovább nem leszünk!” A férfiak és a nők egyenlő jogaiért küzdött, de az nem jutott eszébe, hogy egy nő férfinadrágot viseljen. Az uniszexre nem gondolt, pedig, mint láttuk a civilizáció elején a férfi és a női divat nem különbözött egymástól. Ennek megkövült maradványa a kilt, a skót férfiak kockás ünnepi viselete, amit általában dudával együtt hordanak.

Erre a történelmi fordulatra lady Pankhurst után még egy pár évet várni kellett. Az uniszex viseletet az I. Világháború hozta magával. A férfiakat, képletesen szólva elvitték ágyúölteléknek, de amivel valóban az ágyúkat töltötték, azt a nők gyártották. Ők álltak a gépek mellett. Veszélyes a hosszú haj? A nők áttértek a bubi frizurára. A földet söprő szoknyákat könnyen bekapta a gépszíj? Áttértek a nadrágviseletre. Állítólag az amerikai hadianyaggyárakban több halálos baleset történt, mint ahány amerikai katona elesett a fronton.

Közismert, hogy a háborúk előrelendítik a műszaki fejlődést. Ez a 1914-18-as háború, nemcsak a divatot változtatta meg, hanem a nemek erkölceit is. A nadrágviselet azt hozta magával, hogy a nők erkölcsi hozzáállása hasonult a férfiakéhoz. Azelőtt a férfiaktól nem követelték meg, hogy „tisztán” menjenek a házasságba, sőt a házasulandó legényemberektől egyenesen elvártak bizonyos szerelmi tapasztalatot. A nadrág felszabadította a nőket a szerelmi életüket gúzsbakötő béklyóktól. Egy úrinőnek nem illett kimutatni, hogy tetszik nekik a házaseset. Fabábúként kellett feküdniük a hitvesi ágyban. Ebből az attitűdből értelemszerűen a hivatásos szeretkezők profitáltak.

A férfi „dinnye” nadrágot visel

A középkor vége felé a nadrág szerepét egy úszónadrág-szerű rövidnadrág és egy harisnya kombinációja töltötte be. A harisnya kézzel kötött, vagy szövetből, két részből varrott volt, és szalagokkal erősítették a nadrághoz.

V. Károly

Elemista korban télen engem is hasonló öltözetben jártak. A rövidnadrághoz bonyolult kapocsrendszerrel erősítették a barna hosszúszerű flórharisnyát, ami hajlamos volt lecsúszni. Nagy hidegben mackónadrágot húztak ránk. Évekkel ezelőtt a havas Londonban láttam egy láthatólag osztálykirándulásra vitt, egyenzakóban és rövidnadrágban didergő diákcsoportot. Egy nyilvános, (értsd: exkluzív) iskola növendékei lehettek. Edződjön az a gyerek! Az a mondás járja Britanniában, hogy az etoni collegekben nyerték meg az angolok a waterlooi csatát.

A hosszúnadrág a felnőtt férfiak privilégiuma volt. Máig emlékszem, hogy hosszúnadrágot először 15 évesen kaptam. Szürke kasha szövetből készült és alul felhajtós volt! Nem mint a gyerekek alul gumis mackója! Ugyanakkor kaptam az első karórát is, amit egy kiszálláson az NDK-ban vásárolt apám. Ma már nadrág (és az óra) tekintetében az „uniage” divat uralkodik.

A négy „Három testőr”

Térjünk vissza a még szebb és még régebbi időkhöz. Amíg a felső ruházat még antik mintára hosszú volt, a nadrágocska a ruházkodásban nem játszott számottevő szerepet. Ott slicelték fel, ahol most is felsliccelik. A nadrághoz erősített harisnya viszont kilátszott a köpeny alól. A harisnyát vagy kézzel kötötték, vagy két szövetdarabból varrták össze. Hegyesre és hosszúra szabták, a lábfej hossza akár 50 centit is elérhette. A pompakedvelő ficsúrok (román szó) lábszáranként más- más színű harisnyát hordtak. Ezt a divatot mi csak a bohócokon, illetve a kártyalapokon látjuk. Miután a nadrág, ami csak a comb felső részéig tartott, divatkellék lett, mert az úri divatot a burgundiai szabók így diktálták. Körben függőlegesen felhasogatták, és minden hasítékot más színű anyaggal bélelték ki, és a nadrágkölteményt kitömték. Az egész úgy nézett ki, mint egy páros görögdinnye. A szükséges helyeken egy leoldható, más színű zacskószerűséget illesztettek a dinnyenadrághoz. A nadrág ezzel olyan széles lett, hogy a parlament üléstermében a székeket ki kellett cserélni, VIII. Henrik korában, akit a képen is látunk ilyen öltözkében. A Parlament ekkor a még a ma is meglévő Westminster Hallban ülésezett.

A középkor emberei jobban szerették az élénk színeket, mint a mi kortársaink. Láttuk, hogy egy nadrágféleség is több színben pompázott. Már 150 éve tudjuk, hogy a középkori templombelsőik színesek voltak. Gyanítom, hogy pusztán megszokásból a párizsi Notre Dame így csupaszon jobban tetszik. A üvegablakok színorgiája éppen elég. Amikor a budavári Mátyás

Templomot „rekonstruálták”, azaz újonnan felépítették, középkori modorban kiszínezték. Így jobban hasonlít a sohasem volt eredetihez. Ízlés dolga, hogy kinek tetszik.

Berzsenyi Dániel, aki elég mélyen foglalkozott kora esztétikai irodalmával és Sopronban tanulván, tudott németül is, de még nem tudta, hogy az antik görög szobrok és épületek szintén élénk színűkre voltak mázolva, azt írta, hogy egy klasszikus időmértékes vers rímekkel ellátva, olyan túlcicomázott, giccs lenne, mint egy festett görög szobor. Ez a versforma ritkán is fordul elő a magyar költészetben. A balga ókori görögök Berzsenyit nem olvasták, és ezt nem tudták. Valóban a Partenon képe az eredetinek elképzelt színes homlokzattal ijesztő lenne, ahogy azt egy német építészettörténész a XIX. század végén (Dehio) könyvében színes képen közölte. A görög műemléki hatóság ugyan már tudta, hogy az épület színes volt, de hál’istennek meghagyták márványszínűnek, talán itt nem a tudományos hitelesség, hanem az idegenforgalmi érdek győzött, feltehetőleg vére menő viták után.

Térjünk vissza a nadrághoz. D’Artagnan és három testőr bajtársa már térdig érő, de ugyancsak bő nadrágot viselt, hasonlatosat a török bugyogóhoz. Lehet, hogy ez nem véletlen, mert ebben az időben a francia-török kapcsolatok Habsburg ellenes éllel nagyon szorosak voltak. Molière is gyakran szerepeltet törököket darabjaiban, és a szövetséges szultán követei sűrűn megfordultak a párizsi utcákon élénk érdeklődést keltve exotikus öltözükkkel.

A színes harisnya nem szerepelt a testőrök asszonyhódító megjelenésében, mert lábukat magas szárú, akár térden is túlnyúló csizma fedte, hiszen ha éppen nem párbajoztak, vagy udvaroltak, akkor lovagoltak. A lovaglás, mint az előzőekben láttuk, hatással volt a nadrág elterjedésére. A nők, akik nem hordtak nadrágot, nem is igen lovagoltak. Ha mégis lóra ültek, ezt féloldalasan tették, erre a célra kifejlesztett ülő alkalmasításon, hogy ne kelljen illetlenül széttárni lábukat. Az egyiptomi újbirodalom korából fennmaradt egy templomi relief, amelyik egy férfit ábrázol, aki hosszú klepetusában féloldalasan üli meg a lovát, mint egy középkori úrhölgy.

Király culotte-ban

sans culotte forradalmár

A három testőr után egy-két Lajossal a nadrág bősége csökkent és már csak a térdet fedte. Ezt culotte-nek hívták. Hasonlatos volt múlt XX. század 50-60-as éveiben divatos halásznadrághoz, amelyeket az én osztálytársnőim is viseltek. Mint sportruházatot a vívók ma is ilyet hordanak. Ez a viselet csak „magasabb” rétegekben terjedt el, mintegy az urak szimbólumává lett. A negyedik osztály férfitagjai hosszúnadrágot viseltek ezért nevezték el őket sans-culotte-oknak.

A hosszúnadrág azóta elvesztette osztályharcos jellegét és minden osztály hétköznapi viseletté vált. Magyarországon különös hazafias jelentőséget kapott a Bach-korszakban, mint az osztrák elnyomás jelképe, pedig tulajdonképpen lehetett volna a polgárosodás jellemzője is. Entre nous, a Bach- korszak és a polgárosodás rokon fogalmak, amit a kuruc szellemű magyar történészek természetesen tagadnak.

A 48-as magyar kormány minden tagja nemes ember volt és vagy földbirtokos, vagy katonatiszt, mindannyian csizmába túrték a nadrágjukat. Néhány képen lehet látni Széchenyit pantallóban, pedig ő hivatásos huszártiszt volt és kiskorától csizmához szokott. Európai gondolkodású emberként ábrázolja Széchenyit Somogyi József kiváló szobrászunk. Az eldugott helyen lévő kisméretű szobor a nevére elnevezett rakparton, civilruhában, alig látható helyen áll (Ez az ábrázolás pont olyan telitalálat, mint Ferenci Béni Petőfi szobra, amelyik szintén nem áll az őt megillető helyen. A magyar közvélemény nem tűné el a kortársak szerint is

„cinegetermetű” költő már- már karikatúra-szerű ábrázolását a hozzá nem illő óriási karddal az oldalán.

Közbevetőleg, hadd írjak a különböző nemzetek viszonyáról a történelmükhöz. A londoni parlament előtt felállították a francia szobrász, Rodin „Calaisi polgárok” című szoborcsoportját, ami a franciák felett aratott angol győzelmet követő megtorlást mutatja be. Mit jelenthet ez a szobor az angol főváros központjában? Pardon, ezt jelenti? Vagy azt, hogy így jár mindenki, aki velünk kikezd!! (A megfejtés a szobor felállításának időpontja, az angol-fancia szövetségre, az antant idejére utal, 1916-ra.) Az általános megbecsülésnek örvendő háborús miniszterelnököknek, Churchillnek is egy kedveskedő, ám karikatúra-szerű szobra áll Londonban. A hatóságok és a londoniak elfogadták.

A 48-49-es szabadságharc bukása után fellángolt a honszeretet, amelynek egész szélsőséges megnyilvánulásai voltak. Egy hirlapi levelező és amatőr nyelvész mellett kardoskodott, hogy a széleskörben elterjedt „táncolni” igét, amely vitathatatlanul indoeurópai, tehát idegen, sőt noch da zu, esetleg német eredetű, helyettesítsük a toborzás szóból alkotott „toborni” igével. A szó nem eresztett gyökeret a magyar talajban. Született is egy friss ritmusú, népdalszerű műdal:

*Még azt mondják, nem illik
A tánc a magyarnak,
Nem, ha néki cipellőt,
S bő nadrágot varrnak,
De sarkantyús csizmához... stb*

Ugorjunk egy nagyot Berlinbe, az 1879-es évre. Rögtön meglátjuk, hogy ennek a diplomáciai eseménynek, mi köze van tárgyunkhoz, a nadrághoz. A XIX. század végén evidencia volt, hogy a nagy,- közép,- és kishatalmak képviselői nadrágot viselnek. Száz év múlva ez már nem lenne magától értetendő, mert a felszabadult gyarmati népek küldöttei különböző lebernyegekkal színesítik a szürkeruhás összképet. A bemutatott tablón fókuszáljunk az Osztrák-Magyar monarchia küldötteire, akik mindketten véletlenül magyarok. A kalandos életű Andrássy Gyula éppen a német kancellárral és az orosz külügyminiszterrel beszélget, talán éppen Bosznia sorsáról. Magyar honvédtábornoki egyenruhában van a rangjához illő piros csíkos pantallóban (bő nadrágban) és fekete cipellőben. Láthatólag nem készül egy aradi csüddöngölöst bemutatni a ballhausplatzi „Balet Hongrois” népi együttes vezető táncosaként. A tabló balszélén a monarchia berlini követe árválkodik díszmagyarban, sujtásos mentében, szűk nadrágban. A kócsagtollas süvegét a ruhatárban hagyta.

Berlini kongresszus 1879

Károlyi Alajos a Monarchia berlini követe díszmagyarban, sarkantyús csizmában.

Andrássy Gyula külügyminiszter honvéd tábornoki egyenruhában, bő pantallóban, cipőben.

A követ úr hangsúlyozni akarja, hogy a monarchia két önálló részből áll, de ezzel a középkori maskarával bizonyára megmosolyogtatja a kollégáit és felbosszantja Gyula grófot, aki pirul, hogy kollégája ilyen színházi jelmezben játssza a nagykövet szerepét.

Az Úr, amikor sietve megteremtette a világmindenséget, azt mondta: ez jó. Igaz, ezt csak az ő kétkötetes bestseller könyvéből tudjuk, amit ő maga írt, illetve az egyház mai álláspontja szerint „sugallt”. Amikor Jacob Davis szabómester megvarrta az első munkaruhának szánt farmernadrágot 1870-ben még nem tudhatta, hogy „ez jó”, annál is inkább, mert ezzel a szövetárú-nagykereskedő Levi (magyarul Liváj) Strauss írta be magát a nadragológia történetébe. A szegény szabó úgy járt, mint konzseniális felfedező elődje, Kolumbusz Kristóf. Hiába fedezte fel Amerikát, az új földrészt másról nevezték el.

1848-ban az olasz foglyok, vagyis azok az olasz katonák, akik itt állomásoztak, de rühellték a császári ármádiát, és akiket a magyar kormány a Pragmatica Sanctio alapján eleinte hadifogolynak nyilvánított, a szegedi várbörtönben vitorlavászonból szabtak nadrágot a honvédhadsereg katonáinak. Ezek a nadrágok tekinthetők a farmer előfutárjainak. Mire nem képes a magyar génusz!

A „farmer” nevet nem védték le és ez az elnevezés Finnországban és Szerbiában is használatos. Az amerikai „jeans” név az átkosban a magyar állami nagykereskedelemnek túl imperialistának hangzott. Előbb itthon próbálták gyártani „Trapper” néven, de az anyag nem is hasonlított az igazi „blú dzsinszhez”. A Szu-ban az elnevezéssel nem volt probléma. Egyszerűen nem lehetett kapni. A turisták aranyáron árulták a valódi „dzsinsz”-eket, mint például az én tanítványaim, pedig tiltottam a cserekereskedelmet, sajnos, kevés sikerrel. Az arany különben Szovjetunióban olcsó volt. Nem dzsinszáron mérték.

A farmer feltalálásával vége a nadrág történetének. Évmillióknak kell eltelni annak, míg egy kerékfogát javítani kéne. Ezt hordja mindenki kortól, nemtől, foglalkozástól, társadalmi állástól függetlenül. Megvalósult az emberek egyenlősége a ruházat terén, teljesen önkéntesen, nem úgy, mint Mao korában az egyenzubbony, ami különben, angol katonai szabású, ezt bizonyítja az orosz „frencs”(francia) elnevezés is. Ezt hordja a pap a reverenda alatt, a tanár a katedrán és növendéke az iskolapadban, az öltönykabátos, csokornyakkendő TV bemondó a szilveszteri műsor konferálásakor. Ki látott már bemondót deréktól lefelé? Vagy akár profilból is? Előbb- utóbb a farmert is eléri minden divat halála, a túlfinomodás. Az eredetileg melós nadrágnak készült farmer már megjelenik mini-szoknyaként, rövidnadrágként, mellényként, ridikülként, még jó, hogy az anyag természete

nem engedi meg, hogy melltartót, vagy alsónadrágot szabjanak belőle a fehérenműkészítők. Pikáns, fiatalos, de kényelmetlen lenne egy farmerbugyi. A fiatalok a vadonatúj farmereket a saját divatjuk szerint „topisra” igazítják, eltépi, mesterségesen elkoptatják. Mondta is egy apa: „Fiacskám, mi nem vagyunk mi olyan gazdagok, hogy te ilyen toprongyosan járd”.